

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

5 aprilie 2017¹

„Recurs — Marcă a Uniunii Europene — Procedură de declarare a nulității — Regulamentul (CE) nr. 207/2009 — Articolul 8 alineatul (4) — Articolul 65 alineatele (1) și (2) — Marca verbală LAGUIOLE — Cerere de declarare a nulității întemeiată pe un drept anterior, dobândit în temeiul dreptului național — Aplicarea dreptului național de către EUIPO — Atribuții ale instanței Uniunii”

În cauza C-598/14 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 22 decembrie 2014,

Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO), reprezentat de A. Folliard-Monguiral, în calitate de agent,

recurent,

celelalte părți din procedură fiind:

Gilbert Szajner, cu domiciliul în Saint-Maur-des-Fossés (Franța), reprezentat de A. Sam-Simenot, avocate,

reclamant în primă instanță,

Forge de Laguiole SARL, cu sediul în Laguiole (Franța), reprezentată de F. Fajgenbaum, avocate,

intervenientă în primă instanță,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din domnul M. Ilešič, președinte de cameră, doamna A. Prechal (raportor), domnul A. Rosas, doamna C. Toader și domnul E. Jarašiūnas, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 1 decembrie 2016,

pronunță prezenta

¹ — Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

- 1 Prin recursul formulat, Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO) solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 21 octombrie 2014, Szajner/OAPI – Forge de Laguiole (LAGUIOLE) (T-453/11, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2014:901), prin care acesta a anulat în parte Decizia Camerei întâi de recurs a EUIPO din 1 iunie 2011 (cauza R 181/2007-1), privind o procedură de declarare a nulității între Forge de Laguiole SARL și domnul Gilbert Szajner (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul (CE) nr. 207/2009

- 2 Regulamentul (CE) nr. 40/94 al Consiliului din 20 decembrie 1993 privind marca comunitară (JO 1994, L 11, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 146) a fost codificat prin Regulamentul (CE) nr. 207/2009 al Consiliului din 26 februarie 2009 privind marca [Uniunii Europene] (JO 2009, L 78, p. 1). Dispozițiile articolelor 8, 52 și 63 din Regulamentul nr. 40/94 au fost preluate, fără modificări substanțiale, la articolele 8, 53 și 65 din Regulamentul nr. 207/2009.

- 3 Articolul 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 207/2009 prevede:

„În cazul opoziției titularului unei mărci neînregistrate sau al unui alt semn utilizat în comerț cu un domeniu de aplicare care depășește domeniul local, marca solicitată este refuzată la înregistrare, atunci când și în măsura în care, în conformitate cu legislația [Uniunii] sau cu legislația statului membru care este aplicabilă acestui semn:

(a) au fost dobândite drepturi pentru acest semn înaintea datei de depunere a cererii de înregistrare a mărcii [Uniunii Europene] sau, dacă este cazul, înaintea datei priorității invocate în sprijinul cererii de înregistrare a mărcii [Uniunii Europene];

(b) acest semn conferă titularului dreptul de a interzice utilizarea unei mărci mai recente.”

- 4 Articolul 53 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 207/2009 prevede:

„Marca [Uniunii Europene] este declarată nulă, ca urmare a unei cereri depuse la Oficiu sau a unei cereri reconvenționale în cadrul unei acțiuni în contrafacere:

[...]

(c) atunci când există un drept anterior menționat la articolul 8 alineatul (4) și când se îndeplinesc condițiile menționate la acel alineat.”

- 5 Articolul 65 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 207/2009 prevede:

„(1) Deciziile camerelor de recurs prin care se pronunță asupra unei căi de atac pot forma obiectul unei acțiuni în fața Curții de Justiție.

(2) Acțiunea se înaintează pe motive de necompetență, încălcarea unor norme fundamentale de procedură, nerespectarea tratatului [FUE], nerespectarea dispozițiilor prezentului regulament sau a oricărei norme de drept privind aplicarea acestora sau abuzul de putere.”

Regulamentul de punere în aplicare

- 6 Norma 37 litera (b) punctul (iii) din Regulamentul (CE) nr. 2868/95 al Comisiei din 13 decembrie 1995 de punere în aplicare a Regulamentului nr. 40/94 (JO 1995, L 303, p. 1, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 189, denumit în continuare „regulamentul de punere în aplicare”) prevede:

„O cerere de decădere sau în nulitatea mărcii [Uniunii Europene], introdusă în fața Oficiului [...], cuprinde următoarele informații:

[...]

(b) în ceea ce privește motivele invocate în cerere:

[...]

(iii) în cazul unei cereri prezentate în conformitate cu articolul [53] din [R]egulamentul [nr. 207/2009], precizări privind dreptul pe care se întemeiază cererea de declarare a nulității, precum și elemente care să demonstreze că solicitantul este titularul unuia dintre drepturile anterioare prevăzute la articolul [53] din [R]egulamentul [nr. 207/2009] sau că este abilitat, în temeiul legislației interne aplicabile, să se prevaleze de acest drept.”

Dreptul francez

- 7 Articolul L. 711-4 din Codul proprietății intelectuale (denumit în continuare „CPI”) are următorul cuprins:

„Nu poate fi înregistrat ca marcă un semn care aduce atingere unor drepturi anterioare și în special:

[...]

b) unei denumiri sau unei sigle comerciale, dacă există un risc de confuzie în percepția publicului;

[...]”

- 8 Articolul L. 714-3 din CPI prevede:

„Este declarată nulă prin decizie judecătorească înregistrarea unei mărci care nu este conformă dispozițiilor articolelor L. 711-1-L. 711-4.

[...]

Doar titularul unui drept anterior poate formula o acțiune în declararea nulității în temeiul articolului L. 711-4. Cu toate acestea, acțiunea sa nu este admisibilă dacă marca a fost depusă cu bună-credință și dacă acesta a tolerat utilizarea sa timp de cinci ani.

Decizia de anulare are efect absolut.”

Istoricul litigiului și decizia în litigiu

9 Tribunalul a rezumat istoricul litigiului după cum urmează:

„1 [...] [Domnul Szajner] este titularul mărcii [verbale a Uniunii Europene] LAGUIOLE, solicitată la 20 noiembrie 2001 și înregistrată la 17 ianuarie 2005 de [EUIPO], potrivit [R]egulamentului [nr. 40/94, codificat prin Regulamentul nr. 207/2009].

2 Produsele și serviciile pentru care este înregistrată marca LAGUIOLE fac parte în special [...] din clasele 8, 14, 16, 18, 20, 21, 28, 34 și 38 în sensul Aranjamentului de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în vederea înregistrării mărcilor din 15 iunie 1957, cu revizuirile și modificările ulterioare [...]

[...]

3 La 22 iulie 2005, [...] [Forge de Laguiole SARL] a prezentat o cerere de declarare a nulității parțiale a mărcii LAGUIOLE, în temeiul articolului 52 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 40/94 coroborat cu articolul 8 alineatul (4) din același regulament [devenite articolul 53 alineatul (1) litera (c) și articolul 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 207/2009].

4 Cererea de declarare a nulității se întemeia pe denumirea socială Forge de Laguiole, utilizată de [această societate] pentru activitățile sale «fabricarea și vânzarea oricăror articole de cuțitărie, foarfece, articole pentru cadouri și suveniruri, ale oricăror articole legate de arta aranjării mesei». Potrivit [Forge de Laguiole SARL], această denumire socială, a cărei întindere nu este doar locală, îi dă dreptul, conform legislației franceze, să interzică utilizarea unei mărci mai recente.

5 Cererea de declarare a nulității parțiale era îndreptată împotriva tuturor produselor și serviciilor menționate la punctul 2 de mai sus.

6 Prin decizia din 27 noiembrie 2006, divizia de anulare [a EUIPO] a respins cererea de declarare a nulității.

7 La 25 ianuarie 2007, [Forge de Laguiole SARL] a introdus o cale de atac la [EUIPO], în temeiul articolelor 57-62 din Regulamentul nr. 40/94 (devenite articolele 58-64 din Regulamentul nr. 207/2009), împotriva deciziei diviziei de anulare.

8 Prin [decizia în litigiu], Camera întâi de recurs [a EUIPO] a admis în parte calea de atac și a declarat marca LAGUIOLE nulă pentru produsele din clasele 8, 14, 16, 18, 20, 21, 28 și 34. Aceasta a respins calea de atac în ceea ce privește serviciile din clasa 38.

9 În special, camera de recurs a considerat că, potrivit jurisprudenței franceze, o denumire socială era protejată din principiu pentru toate activitățile care intră în obiectul său social, protecția fiind totuși limitată la activitățile desfășurate în mod efectiv și concret atunci când obiectul social era imprecis sau activitățile desfășurate nu erau acoperite de acesta. Or, în speță, obiectul social al [Forge de Laguiole SARL] ar fi suficient de precis în ceea ce privește «fabricarea și vânzarea oricăror articole de cuțitărie, foarfece». Camera de recurs a adăugat că, admitând chiar că modul de redactare a obiectului social «fabricarea și vânzarea oricăror articole pentru cadouri și suveniruri – a oricăror articole legate de arta aranjării mesei» ar fi imprecis, denumirea socială a reclamantei merita protecție, cel puțin în sectoarele în care aceasta și-a desfășurat efectiv activitățile anterior depunerii mărcii LAGUIOLE.

10 În această privință, camera de recurs a considerat că [Forge de Laguiole SARL] a demonstrat că a exercitat o activitate comercială, încă dinainte de depunerea mărcii LAGUIOLE, pentru comerțul cu produse care țin de «arta aranjării mesei», «arta aranjării casei», universul vinului, foarfece și

articole pentru fumători, pentru jucători de golf, pentru vânători și pentru agrement, precum și alte accesorii. În schimb, [Forge de Laguiole SARL] nu ar fi demonstrat o activitate comercială cu privire la produse de lux și articole de voiaj, de altfel nevizate de obiectul său social. În cele din urmă, camera de recurs a considerat că, cu excepția serviciilor de telecomunicații din clasa 38, toate produsele acoperite de marcă se suprapuneau sectoarelor de activitate ale [Forge de Laguiole SARL] sau se situau în sectoare de activitate conexe.

[...]”

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

- 10 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 8 august 2011, domnul Szajner a formulat o acțiune având ca obiect anularea deciziei în litigiu, invocând un motiv unic, întemeiat pe încălcarea articolului 53 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul 8 alineatul (4) din acest regulament.
- 11 Tribunalul a admis acest motiv unic și a anulat decizia în litigiu în măsura în care camera de recurs a EUIPO constatare existența unui risc de confuzie între denumirea socială „Forge de Laguiole” și marca LAGUIOLE pentru alte produse decât cele care corespundeau activităților desfășurate efectiv sub denumirea socială respectivă la data cererii de înregistrare a mărcii contestate. Acesta a respins în rest acțiunea menționată.
- 12 În special, Tribunalul a considerat, la punctele 23-25 din hotărârea atacată, că invocarea de către domnul Szajner a hotărârii Cour de cassation (Curtea de Casație, Franța) din 10 iulie 2012 (nr. 08-12.010, denumită în continuare „hotărârea din 10 iulie 2012”) ca element de probă pentru prima dată în stadiul procedurii orale era admisibilă, întrucât aplicarea articolului L. 711-4 din CPI de către EUIPO putea fi controlată de Tribunal în lumina unei hotărâri a unei instanțe naționale ulterioare adoptării deciziei acestui oficiu și invocate de o parte din procedură.
- 13 În această privință, Tribunalul a considerat, la punctele 43-50 din hotărârea atacată, că denumirea socială nu beneficia de protecție decât pentru „activitățile desfășurate efectiv de societate, iar nu pentru cele enumerate în statutul acesteia”, astfel cum ar fi statuat Cour de cassation (Curtea de Casație) în hotărârea din 10 iulie 2012. Potrivit Tribunalului, această hotărâre este aplicabilă în contextul litigiilor privind aplicarea articolului L. 711-4 din CPI, chiar dacă a fost pronunțată într-un context diferit. Tribunalul a arătat că nu este relevant că această hotărâre a fost adoptată la o dată ulterioară celei a deciziei în litigiu, din moment ce s-a limitat la „clarificarea unei probleme juridice în litigiu”, și că, în orice ipoteză, revirimentele jurisprudenței se aplică retroactiv situațiilor existente.
- 14 Tribunalul a concluzionat, la punctul 51 din hotărârea atacată, că protecția denumirii sociale „Forge de Laguiole” se extindea numai la activitățile efectiv desfășurate sub acest nume la data cererii de înregistrare a mărcii contestate, și anume 20 noiembrie 2001.
- 15 La punctul 78 din această hotărâre, Tribunalul a arătat că, potrivit jurisprudenței instanțelor franceze, aprecierea riscului de confuzie depinde de mai mulți factori, printre care figurează gradul de asemănare (vizuală, fonetică și conceptuală) între semnele în cauză, gradul de similitudine între sectoarele economice vizate de aceste semne și puterea distinctivă mai mare sau mai mică a semnelor anterior.
- 16 Ținând seama de gradul de similitudine a semnelor în conflict, pe de o parte, și de produsele și sectoarele de activitate ale părților, pe de altă parte, Tribunalul a confirmat, la punctul 166 din hotărârea atacată, existența unui risc de confuzie pentru „scule și instrumente de mână acționate manual; linguri; fierăstraie, aparate de ras, lame pentru aparate de ras; truse de bărbierit; pile și clești de unghii, forfecuțe de unghii; truse de manichiură”, din clasa 8, „cuțite de tăiat hârtie”, din clasa 16, „tirbușoane; desfăcătoare de sticle” și „pămătufoare de bărbierit, produse necesare pentru toaletă”, din

clasa 21, și „clești pentru trabucuri” și „perii de curățat pipe”, din clasa 34. Acesta a anulat decizia camerei de recurs a EUIPO în măsura în care reținuse existența unui asemenea risc pentru alte produse.

Concluziile părților

- 17 EUIPO solicită anularea hotărârii atacate, precum și obligarea domnului Szajner la plata cheltuielilor de judecată.
- 18 Forge de Laguiole SARL (denumită în continuare „Forge de Laguiole”) solicită Curții să admită concluziile formulate în recursul introdus de EUIPO în integralitatea lor.
- 19 Domnul Szajner solicită:
- declararea inadmisibilității tuturor motivelor și cererilor formulate de EUIPO și de Forge de Laguiole;
 - cu titlu subsidiar, declararea acestora ca nefondate;
 - respingerea recursului;
 - constatarea că nu se impune anularea hotărârii atacate și
 - obligarea EUIPO la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

- 20 În susținerea recursului, EUIPO invocă două motive, întemeiate, primul, pe încălcarea articolului 65 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009, iar al doilea, pe încălcarea articolului 8 alineatul (4) din acest regulament coroborat cu articolul L. 711-4 din CPI.
- 21 Domnul Szajner consideră, cu titlu principal, că recursul EUIPO și concluziile Forge de Laguiole sunt inadmisibile. Cu titlu subsidiar, el arată că motivele invocate în susținerea acestui recurs trebuie înlăturate ca nefondate.

Cu privire la admisibilitate

- 22 Domnul Szajner susține că recursul este inadmisibil, pentru lipsa calității procesuale active a EUIPO. În special, dubla calitate de judecător și de recurent în acest recurs ar încălca în mod vădit principiul independenței, imparțialității și neutralității organelor jurisdicționale, principiul încrederii legitime și, prin urmare, dreptul la un proces echitabil. În orice caz, recursul menționat ar fi inadmisibil în condițiile în care, pe de o parte, hotărârea atacată nu ar afecta direct interesele EUIPO și, pe de altă parte, motivele invocate de acesta în ceea ce privește hotărârea din 10 iulie 2012 ar modifica cadrul procesual al litigiului.
- 23 În această privință, trebuie amintit, în primul rând, că, în conformitate cu articolul 172 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, acțiunea introdusă la Tribunal împotriva unei decizii a unei camere de recurs a EUIPO se formulează împotriva EUIPO, în calitate de pârât. În plus, în temeiul articolului 56 al doilea paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, un recurs poate fi introdus de oricare parte ale cărei concluzii au fost respinse, în totalitate sau în parte, părțile care intervin, altele decât statele membre și instituțiile Uniunii, putând însă introduce acest recurs numai în cazul în care decizia Tribunalului le privește în mod direct.

- 24 Întrucât EUIPO a avut în speță calitatea de pârât, iar nu de intervenient în primă instanță, și concluziile acestuia au fost respinse în parte, calitatea sa procesuală activă și interesul său de a exercita recursul sunt incontestabile, acest oficiu netrebuind să demonstreze în această privință în niciun fel că decizia Tribunalului îl afectează în mod direct.
- 25 Din cele ce precedă rezultă de asemenea că, contrar celor afirmate de domnul Szajner, nu se poate considera că EUIPO are în vreun fel o „dublă calitate, de judecător și de recurent”.
- 26 În al doilea rând, trebuie amintit că, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 9 din prezenta hotărâre, interpretarea dreptului francez făcea deja obiectul litigiului dintre părți în cadrul procedurii desfășurate în fața camerei de recurs a EUIPO. În consecință, argumentația invocată de EUIPO în ceea ce privește hotărârea din 10 iulie 2012 nu poate constitui o extindere a obiectului litigiului dintre părțile din procedura în fața EUIPO.
- 27 Prin urmare, este necesar să se înlăture excepția de inadmisibilitate invocată de domnul Szajner cu privire la recursul EUIPO.

Cu privire la admisibilitatea concluziilor formulate de Forge de Laguiole

- 28 Domnul Szajner contestă admisibilitatea concluziilor formulate de Forge de Laguiole întrucât, din moment ce, contrar celor prevăzute de articolul 174 din Regulamentul de procedură al Curții, nu se solicită numai admiterea sau respingerea, în tot sau în parte, a recursului EUIPO, ci au ca obiect anularea hotărârii atacate, aceste concluzii constituie în realitate un recurs incident, care, în conformitate cu articolul 176 din acest regulament, ar fi trebuit să fie formulat prin înscris separat.
- 29 Din memoriul în răspuns al Forge de Laguiole rezultă însă în mod clar că acesta este prezentat în susținerea motivelor expuse de EUIPO și că, prin urmare, această societate a solicitat admiterea recursului.
- 30 Rezultă că excepția de inadmisibilitate invocată de domnul Szajner în ceea ce privește concluziile formulate de Forge de Laguiole trebuie de asemenea să fie înlăturată.

Cu privire la primul motiv de recurs, întemeiat pe încălcarea articolului 65 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009

Argumentația părților

- 31 Prin intermediul primului motiv, EUIPO, susținut de Forge de Laguiole, reproșează Tribunalului că nu a respectat întinderea controlului său de legalitate a deciziilor camerei de recurs a EUIPO efectuând o apreciere a hotărârii din 10 iulie 2012 în pofida faptului că aceasta era ulterioară deciziei camerei de recurs menționate.
- 32 În această privință, EUIPO arată că, la data deciziei în litigiu, jurisprudența instanțelor franceze era stabilită prin hotărârea Cour de cassation (Curtea de Casație) din 21 mai 1996 (nr. 94-16531, denumită în continuare „hotărârea din 21 mai 1996”), în care această instanță, în cadrul unei acțiuni în interzicerea utilizării unei mărci mai recente, ar fi luat în considerare obiectul social al solicitantei fără să țină seama de activitatea desfășurată efectiv de aceasta. Deși, la punctul 46 din hotărârea atacată, Tribunalul a dedus din decizii pronunțate de instanțe franceze de grad inferior ulterior intervenirii hotărârii din 21 mai 1996 indiciul că jurisprudența evoluase într-un sens contrar celui reținut de camera de recurs a EUIPO, Tribunalul nu ar fi identificat aceste decizii și, prin urmare, nu și-ar fi îndeplinit obligația de motivare.

- 33 Din moment ce Tribunalul a constatat, la punctul 50 din hotărârea atacată, că hotărârea din 10 iulie 2012 era „în sine un fapt nou”, legalitatea deciziei în litigiu nu ar fi trebuit să fie controlată în lumina acestei din urmă hotărâri, de care camera de recurs menționată nu putea să țină seama.
- 34 Domnul Szajner arată că Tribunalul a statuat în mod întemeiat, la punctele 21-25 din hotărârea atacată, că hotărârea din 10 iulie 2012 trebuia luată în considerare ca element de probă, *a fortiori* în condițiile în care această hotărâre făcuse obiectul unei dezbateri în contradictoriu în fața Tribunalului.

Aprecierea Curții

- 35 Trebuie amintit mai întâi, în ceea ce privește repartizarea rolurilor între persoana care solicită declararea nulității, organele competente ale EUIPO și Tribunal, în primul rând, că norma 37 din regulamentul de punere în aplicare prevede că îi revine solicitantului sarcina de a furniza elemente care să demonstreze că este abilitat, în temeiul legislației naționale aplicabile, să se prevaleze de un drept anterior, protejat în cadrul juridic național. Această normă impune solicitantului sarcina de a prezenta EUIPO nu numai elementele care demonstrează că îndeplinește condițiile cerute, în conformitate cu legislația națională a cărei aplicare o solicită, pentru a putea obține interzicerea utilizării unei mărci a Uniunii Europene în temeiul unui drept anterior, ci și elementele care dovedesc conținutul acestei legislații (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI, C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctele 49 și 50, precum și Hotărârea din 27 martie 2014, OAPI/National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punctul 34).
- 36 În al doilea rând, în ceea ce privește, mai precis, obligațiile la care este supus EUIPO, Curtea a statuat că, în cazul în care o cerere de declarare a nulității unei mărci a Uniunii Europene se întemeiază pe un drept anterior protejat de o normă a dreptului național, revine înainte de orice organelor competente ale EUIPO obligația să aprecieze relevanța și sfera elementelor prezentate de solicitant pentru a stabili conținutul normei respective (Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI, C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctul 51, și Hotărârea din 27 martie 2014, OAPI/National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punctul 35). În plus, întrucât decizia organelor competente ale EUIPO poate avea ca efect privarea titularului mărcii de un drept care i-a fost conferit, întinderea unei asemenea decizii implică în mod necesar ca organul care o adoptă să nu se limiteze la un rol de simplă validare a dreptului național astfel cum a fost prezentat de persoana care solicită declararea nulității (Hotărârea din 27 martie 2014, OAPI/National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punctul 43).
- 37 În al treilea rând, conform articolului 65 alineatele (1) și (2) din Regulamentul nr. 207/2009, Tribunalul este competent pentru a exercita un control deplin de legalitate cu privire la aprecierea făcută de EUIPO asupra elementelor prezentate de solicitant pentru a stabili conținutul legislației naționale a cărei protecție o invocă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI, C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctul 52, și Hotărârea din 27 martie 2014, OAPI/National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punctul 36).
- 38 Pe de altă parte, în măsura în care aplicarea dreptului național, în contextul procedural în cauză, poate avea ca efect privarea titularului unei mărci a Uniunii Europene de dreptul său, este imperativ ca Tribunalul, în pofida unor eventuale lacune în documentele prezentate cu titlu de probă a dreptului național aplicabil, să poată exercita în mod real un control efectiv. În acest scop, Tribunalul trebuie, așadar, să poată verifica, dincolo de cadrul documentelor prezentate, conținutul, condițiile de aplicare și domeniul de aplicare al normelor de drept invocate de persoana care solicită declararea nulității. În consecință, controlul jurisdicțional exercitat de Tribunal trebuie să satisfacă cerințele principiului protecției jurisdicționale efective (Hotărârea din 27 martie 2014, OAPI/National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punctul 44).

- 39 În continuare, este important să se sublinieze că controlul exercitat de EUIPO și de Tribunal trebuie efectuat în lumina cerinței de a garanta efectul util al Regulamentului nr. 207/2009, care este acela de a asigura protecția mărcii Uniunii Europene (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 martie 2014, OAPI/National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punctul 40).
- 40 Or, după cum a arătat avocatul general la punctul 49 din concluzii, faptul că Tribunalul s-a limitat la aplicarea dreptului național astfel cum a fost interpretat de instanțele naționale la data adoptării deciziei camerei de recurs a EUIPO ar putea avea drept rezultat refuzul înregistrării sau declararea nulității unei mărci a Uniunii Europene, cu toate că norma de drept național aplicabilă nu ar oferi, la momentul în care Tribunalul pronunță decizia, niciun temei pentru aceasta.
- 41 Acest rezultat ar fi contrar nu numai cerinței de a garanta efectul util al Regulamentului nr. 207/2009, amintită la punctul 39 din prezenta hotărâre, ci și, întrucât privează Tribunalul de posibilitatea reală de a exercita în mod efectiv controlul deplin de legalitate menționat la punctele 37 și 38 din prezenta hotărâre, principiului protecției jurisdicționale efective.
- 42 Rezultă că, în cadrul aprecierii protecției conferite de dreptul național, Tribunalul trebuie să aplice o normă a dreptului național așa cum este interpretată de instanțele naționale la data la care acesta pronunță decizia. Tribunalul trebuie, așadar, să poată lua în considerare și o decizie care emană de la o instanță națională pronunțată ulterior adoptării deciziei camerei de recurs a EUIPO.
- 43 Este adevărat că luarea în considerare a unei decizii a unei instanțe naționale pronunțate ulterior adoptării deciziei camerei de recurs a EUIPO poate conduce Tribunalul la efectuarea unei aprecieri a unei norme de drept național care diferă de cea a acestei camere de recurs. Cu toate acestea, întrucât controlul jurisdicțional al aprecierii dreptului național de către camera de recurs menționată exercitat de Tribunal este un control deplin de legalitate, împrejurarea, descoperită ulterior adoptării deciziei aceleiași camere de recurs, că această decizie se întemeia pe o interpretare eronată a dreptului național nu poate, după cum a arătat avocatul general la punctul 53 din concluzii, să constituie un obstacol în calea rectificării erorii săvârșite.
- 44 Această concluzie nu este repusă în discuție de jurisprudența potrivit căreia, în primul rând, Tribunalul trebuie în principiu să se limiteze la a identifica, pe baza informațiilor pe care se întemeiază decizia camerei de recurs a EUIPO, decizia pe care aceasta din urmă ar fi trebuit să o adopte, în al doilea rând, Tribunalul nu poate anula sau modifica o decizie împotriva căreia a fost formulată o acțiune decât dacă, la data adoptării deciziei, aceasta era afectată de unul dintre motivele de anulare sau de modificare prevăzute la articolul 65 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009, și, în al treilea rând, acesta nu poate anula sau modifica respectiva decizie pentru motive care ar interveni ulterior pronunțării sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI, C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctele 71 și 72, precum și Hotărârea din 26 octombrie 2016, Westermann Lernspielverlage/EUIPO, C-482/15 P, EU:C:2016:805, punctul 27 și jurisprudența citată).
- 45 Deși este adevărat că acest principiu are un domeniu de aplicare larg și interzice, printre altele, Tribunalului să anuleze sau să modifice decizia camerei de recurs a EUIPO ținând seama de fapte apărute ulterior adoptării acestei decizii sau aplicând dispoziții de drept material care nu erau încă în vigoare la momentul acestei adoptări, acesta nu interzice, în schimb, Tribunalului să țină seama, în litigiile privind aplicarea articolului 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 207/2009, de o evoluție a interpretării de către instanțele naționale a normei de drept național examinate de camera de recurs a EUIPO. Astfel, această normă de drept național a făcut parte din elementele supuse aprecierii acestei camere de recurs, iar aplicarea respectivei norme de către aceasta din urmă este supusă, în temeiul articolului 65 alineatul (2) din acest regulament, unui control deplin de legalitate din partea Tribunalului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 martie 2014, OAPI/National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punctele 36-38).

- 46 Cu toate acestea, conform principiului contradictorialității, care face parte din dreptul la un proces echitabil consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, luarea în considerare de către Tribunal a unei decizii a unei instanțe naționale pronunțate ulterior adoptării deciziei camerei de recurs a EUIPO este supusă condiției ca, precum în speță, părțile să fi avut în fața Tribunalului posibilitatea de a prezenta observații cu privire la decizia națională relevantă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 martie 2014, OAPI/National Lottery Commission, C-530/12 P, EU:C:2014:186, punctele 52-54).
- 47 În sfârșit, referitor la pretinsa neîndeplinire a obligației de motivare, trebuie constatat că, în ceea ce privește elementele dreptului francez luate în considerare de Tribunal, acesta din urmă s-a întemeiat în mod exclusiv, la punctul 44 din hotărârea atacată, în cadrul aprecierii hotărârii din 10 iulie 2012, pe textul acestei hotărâri.
- 48 Deși este adevărat că Tribunalul a constatat, la punctul 46 din hotărârea atacată, că jurisprudența anterioară a instanțelor franceze de grad inferior, în pofida faptului că nu era uniformă, permitea, înainte de intervenirea hotărârii din 10 iulie 2012, să se concluzioneze că protecția denumirii sociale era limitată la activitățile desfășurate efectiv de societatea în cauză, din cuprinsul punctelor 43-45 din hotărârea atacată reiese totuși că Tribunalul nu și-a întemeiat în principal aprecierea cu privire la legalitatea deciziei în litigiu pe această jurisprudență anterioară, ci pe hotărârea din 10 iulie 2012, și că a motivat suficient această apreciere.
- 49 Nu se poate, prin urmare, considera că Tribunalul nu și-a îndeplinit obligația de motivare a deciziilor sale.
- 50 Din considerațiile care precedă rezultă că, întrucât luarea în considerare a hotărârii din 10 iulie 2012 de către Tribunal nu constituie o încălcare a articolului 65 alineatul (2) din Regulamentul nr. 207/2009, primul motiv de recurs trebuie înlăturat ca nefondat.

Cu privire la al doilea motiv de recurs, întemeiat pe încălcarea articolului 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul L. 711-4 din CPI

- 51 Al doilea motiv de recurs se împarte în două aspecte.

Cu privire la primul aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe denaturarea hotărârii din 10 iulie 2012

– Argumentația părților

- 52 Prin intermediul primului aspect al celui de al doilea motiv, EUIPO, susținut de Forge de Laguiole, reproșează Tribunalului că a denaturat hotărârea din 10 iulie 2012.
- 53 În special, prin faptul că a reținut, la punctul 44 din hotărârea atacată, că, în hotărârea din 10 iulie 2012, Cour de cassation (Curtea de Casație) nu interpretase articolul L. 711-4 din CPI, și că a statuat în același timp că pasajul din această din urmă hotărâre potrivit căruia „denumirea socială nu beneficiază de protecție decât pentru activitățile desfășurate efectiv de societate, iar nu pentru cele enumerate în statutul acesteia”, nu conține nicio limitare, în textul ori în contextul său factual sau procedural, care ar putea lăsa să se înțeleagă că aplicabilitatea sa era limitată la împrejurările specifice cauzei judecate și că putea, prin urmare, să se aplice prin analogie în vederea unei interpretări a articolului L. 711-4 din CPI, Tribunalul ar fi recunoscut hotărârii din 10 iulie 2012 un domeniu de aplicare pe care aceasta din urmă în mod vădit nu îl are. Astfel, potrivit EUIPO, obiectul acestui pasaj din hotărârea menționată consta numai în a stabili caracterul fraudulos al depunerii mărcii în cauză de către societatea vizată, iar nu întinderea protecției denumirii sociale a acesteia în raport cu o marcă

ulterioară. Or, articolul L. 711-4 litera b) din CPI impunea realizarea unei „examinări prospective” a riscului de confuzie, care ar putea face abstracție de condițiile concrete de utilizare a semnelor în conflict, inclusiv a denumirii sociale anterioare, întrucât limitarea întinderii protecției unei denumiri sociale exclusiv la activitățile desfășurate în mod concret nu s-ar impune în cazul conflictelor doar potențiale.

- 54 Forge de Laguiole adaugă că, din moment ce hotărârea din 10 iulie 2012 este o hotărâre de respingere, cu alte cuvinte, o hotărâre care confirmă decizia pronunțată în apel, aceasta nu poate să reprezinte în dreptul francez o hotărâre de principiu.
- 55 Domnul Szajner arată că poziția EUIPO, potrivit căreia hotărârea din 10 iulie 2012 nu ar privi decât cazurile de depuneri frauduloase de mărci, este contrară atât jurisprudenței anterioare acestei hotărâri, cât și interpretării date acesteia de doctrina franceză, care ar fi unanimă în ceea ce privește domeniul de aplicare general al hotărârii menționate.

– Aprecierea Curții

- 56 Trebuie amintit de la bun început că, în ceea ce privește examinarea în cadrul unui recurs a constatărilor efectuate de Tribunal în legătură cu dreptul național aplicabil, Curtea este competentă să verifice, mai întâi, dacă Tribunalul, pe baza documentelor și a celorlalte înscrisuri care i-au fost prezentate, nu a denaturat textul dispozițiilor naționale în cauză sau al jurisprudenței naționale aferente sau al lucrărilor din doctrină referitoare la acestea, apoi, dacă Tribunalul nu a procedat, în ceea ce privește aceste elemente, la constatări care contravin în mod vădit conținutului lor și, în sfârșit, dacă Tribunalul, în cadrul examinării tuturor elementelor, nu a conferit vreunui dintre acestea, în scopul de a constata conținutul legislației naționale în cauză, o întindere care nu îi revine în raport cu celelalte elemente, în măsura în care acest lucru rezultă în mod evident din înscrisurile din dosar (Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI, C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctul 53).
- 57 Prin urmare, revine Curții sarcina de a verifica dacă argumentația EUIPO vizează erori pe care le-ar fi săvârșit Tribunalul atunci când a efectuat constatările sale în legătură cu legislația națională în cauză și care ar putea face obiectul unui control al Curții în temeiul considerațiilor enunțate la punctul precedent din prezenta hotărâre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iulie 2011, Edwin/OAPI, C-263/09 P, EU:C:2011:452, punctul 54).
- 58 În speță, Tribunalul a constatat, la punctul 44 din hotărârea atacată, că hotărârea din 10 iulie 2012 nu avea la origine o acțiune formulată în temeiul articolului L. 711-4 din CPI, ci o acțiune având ca obiect anularea unei mărci pentru depunere frauduloasă și o cerere în materie de concurență neloială.
- 59 Astfel cum Tribunalul a constatat de asemenea la punctul menționat, niciun element din hotărârea din 10 iulie 2012 nu indică faptul că Cour de cassation (Curtea de Casație) a intenționat să limiteze validitatea aprecierilor sale referitoare la întinderea protecției unei denumiri sociale la împrejurările specifice aflate la originea hotărârii menționate. Dimpotrivă, aceste aprecieri au fost formulate de această instanță în cadrul respingerii primului motiv al acțiunii, care se întemeia în special pe o încălcare a articolului L. 711-4 litera b) din CPI. Argumentul EUIPO potrivit căruia aprecierile menționate nu sunt relevante în vederea aplicării acestei dispoziții nu poate, așadar, să fie admis.
- 60 În plus, EUIPO arată că Cour de cassation (Curtea de Casație) a ținut seama de activitățile desfășurate efectiv de titularul unei denumiri sociale pentru a examina al doilea motiv invocat în fața sa, în materie de concurență neloială, care ar presupune o situație efectivă de concurență între întreprinderile vizate.
- 61 Cu toate acestea, din textul hotărârii din 10 iulie 2012 reiese în mod evident, pe de o parte, că aprecierea potrivit căreia „denumirea socială nu beneficiază de protecție decât pentru activitățile desfășurate efectiv de societate, iar nu pentru cele enumerate în statutul acesteia” a fost efectuată în

cadrul răspunsului la primul motiv al acțiunii, întemeiat pe depunerea frauduloasă a mărcii în discuție în cauza în care s-a pronunțat hotărârea menționată, și, pe de altă parte, că Cour de cassation (Curtea de Casație) a făcut referire la activitățile desfășurate efectiv de societatea vizată atât în cadrul răspunsului său la acest prim motiv, cât și în răspunsul său la al doilea motiv al acțiunii, referitor la o acțiune în concurență neloială.

- 62 Având în vedere aceste considerații, nu este evident că Tribunalul ar fi denaturat hotărârea din 10 iulie 2012.
- 63 Această concluzie nu poate fi repusă în discuție de argumentul invocat de Forge de Laguiole potrivit căruia această hotărâre nu este o hotărâre „de principiu”. Astfel, având în vedere principiile care guvernează examinarea de către Curte în cadrul unui recurs a constatărilor făcute de Tribunal în legătură cu dreptul național aplicabil, astfel cum au fost amintite la punctele 56 și 57 din prezenta hotărâre, și în condițiile în care nu revine Curții sarcina de a determina dacă hotărârea menționată constituie o hotărâre „de principiu”, este suficient să se constate că, luând în considerare aceeași hotărâre, nu reiese că Tribunalul nu i-ar fi respectat în mod vădit domeniul de aplicare.
- 64 Rezultă că trebuie înlăturat primul aspect al celui de al doilea motiv.

Cu privire la al doilea aspect al celui de al doilea motiv, întemeiat pe eroarea de drept pe care ar fi săvârșit-o Tribunalul luând în considerare numai natura produselor pentru a determina sectoarele de activitate a Forge de Laguiole

– Argumentația părților

- 65 Prin intermediul celui de al doilea aspect al celui de al doilea motiv, EUIPO, susținut de Forge de Laguiole, contestă criteriile pe care s-a întemeiat Tribunalul pentru a determina sectoarele de activitate a acestei societăți. În această privință, EUIPO arată că, deși Tribunalul, la punctul 32 din hotărârea atacată, a statuat că răspunsul la întrebarea dacă și, în această eventualitate, în ce măsură denumirea socială a Forge de Laguiole permitea acesteia din urmă să interzică domnului Szajner utilizarea mărcii LAGUIOLE depinde numai de dreptul francez, Tribunalul ar fi stabilit perimetrul de protecție a denumirii sociale, făcând trimitere, la punctul 63 din hotărârea atacată, exclusiv la propria jurisprudență, și anume Hotărârea din 13 februarie 2007, Mundipharma/OAPI – Altana Pharma (RESPICUR) (T-256/04, EU:T:2007:46), care privește utilizarea de mărci anterioare, pe care Tribunalul ar fi aplicat-o prin analogie în vederea interpretării articolului 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 40/94, care corespunde articolului 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 207/2009.
- 66 În consecință, Tribunalul nu ar fi determinat sectoarele de activitate menționate decât în raport cu criteriul referitor la natura produselor și ar fi săvârșit astfel o eroare de drept în aplicarea articolului 8 alineatul (4) din Regulamentul nr. 207/2009 coroborat cu articolul L. 711-4 din CPI. Astfel, EUIPO susține că, în cadrul unei asemenea determinări a sectoarelor de activitate, în sensul dreptului francez, destinația și utilizarea produselor comercializate de titularul denumirii sociale anterioare ar fi trebuit să fie de asemenea luate în considerare.
- 67 Domnul Szajner arată că în mod întemeiat Tribunalul a apreciat similitudinea produselor în cauză atât pe baza naturii lor, cât și a destinației și a utilizării acestora.

– Aprecierea Curții

- 68 Trebuie, mai întâi, să se arate, așa cum a procedat avocatul general la punctul 78 din concluzii, că, în cadrul examinării activităților desfășurate de Forge de Laguiole, Tribunalul în niciun caz nu a aplicat prin analogie, la modul general, jurisprudența sa. Astfel, acesta nu a citat jurisprudența sa referitoare

la utilizarea mărcilor anterioare decât la punctul 63 din hotărârea atacată, pentru a explica aprecierea sa potrivit căreia comercializarea de furculițe nu permitea să se stabilească existența unei activități în tot sectorul „artei aranjării mesei”, ci numai în domeniul „tacâmurilor”.

- 69 Apoi, este necesar să se constate că Tribunalul nu a menționat, desigur, în mod explicit, în prealabil, criteriile în raport cu care trebuiau să fie determinate activitățile desfășurate efectiv de Forge de Laguiole și că nu a citat, la punctul 81 din hotărârea atacată, jurisprudența instanțelor franceze, invocată de părți, decât în cadrul examinării riscului de confuzie.
- 70 Cu toate acestea, din hotărârea atacată reiese în mod clar că, în cadrul examinării acestor activități, la punctele 54-74 din aceasta, Tribunalul a ținut seama în mod expres nu numai de natura produselor în cauză, ci și de destinația lor, de utilizarea lor, de clientela vizată de acestea, precum și de modul lor de distribuție.
- 71 Rezultă că argumentația EUIPO și a Forge de Laguiole se întemeiază pe o interpretare eronată a hotărârii atacate.
- 72 În consecință, al doilea aspect al celui de al doilea motiv de recurs trebuie să fie de asemenea înlăturat ca nefondat.
- 73 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că recursul nu este fondat și trebuie, prin urmare, să fie respins.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 74 Conform articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât domnul Szajner a solicitat obligarea EUIPO la plata cheltuielilor de judecată, iar acesta din urmă a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.
- 75 Conform articolului 184 alineatul (4) din Regulamentul de procedură, se impune obligarea Forge de Laguiole, intervenientă în recurs, la suportarea propriilor cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Obligă Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală (EUIPO) la plata cheltuielilor de judecată.

3) Forge de Laguiole SARL suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături